הגיעוד אין שומעין לו, משקבל עליו אמר לו הילך את יציאותיך ואני אטול את שלי אין שומעין לו. השוכר את הפועל לעשות עמו בתבן ובקש ואמר לו תן לי שכרי ואמר לו טול מה שעשית בשכרך *אין שומעין לו, משקבל עליו ואמר לו הילך שכרך ואני אטול את שלי אין שומעין לו: **גמ׳** *נפחתה רב אמר ברובה ושמואל אמר בארבע. רב אמר ברובה אבל בארבע אדם זורע חציו למטה וחציו למעלה, ושמואל אמר בארבע אין אדם זורע חציו למטה וחציו למעלה, צריכא: דאי אשמעינן דירה בהא קאמר שמואל משום דלא עבידי אינשי דדיירי פורתא הכא ופורתא הכא אבל לענין זריעה עבידי אינשי דזרעי הכא פורתא והכא פורתא אימא מודה ליה לרב, ואי איתמר בהך בהך קאמר רב אבל בהא אימא מודה ליה לשמואל, צריכא: נתנו לו זמן: וכמה זמן ב"ד? א"ר יוחנן שלשים יום: מי שהיה כותלו כו׳: הא מדקתני סיפא הילך יציאותיך מכלל דפנינהו עסקינן, טעמא [א] דפנינהו, הא לא פנינהו לא, אמאי, ותקנה ליה שדהו, *דאמר ר׳ יוסי בר׳ חנינא חצירו של אדם קונה לו שלא מדעתו? ה"מ היכא דקא מיכוין לאקנויי ליה אבל הכא אישתמוטי הוא דקא מישתמיט ליה: השוכר לעשות עמו בתבן כו׳: צריכא: דאי אשמעינן להך קמייתא דכי קאמר ליה הגיעוד אין שומעין לו משום דלית ליה אגרא גביה אבל הכא דאית ליה אגרא גביה אימא שומעין לו, *דאמרי אינשי ממרי רשותיך פארי אפרע, ואי אשמעינן הכא, הכא שמשקבל עליו אין שומעין לו משום דאית ליה אגרא גביה אבל הכא דלית ליה אגרא גביה אימא שומעין לו, צריכא: אין שומעין לו: והתניא שומעין לו? אמר רב נחמן לא קשיא כאן בשלו כאן בשל חבירו. א"ל (א) רבה לרב נחמן בשלו מ"ט דא"ל אגרא עלך, בשל חבירו נמי שכרו עליו דתניא *השוכר את הפועל לעשות בשלו והראהו בשל חבירו נותן לו שכרו משלם וחוזר ונוטל מבעל הבית מה שההנה אותו? אלא אמר רב נחמן לא קשיא כאן בשלו כאן בשל הפקר. איתיביה רבא לרב נחמן *מציאת פועל לעצמו אימתי בזמן שאמר לו בעל הבית נכש עמי היום או עדור עמי היום אבל אם אמר לו עשה עמי מלאכה היום מציאתו לבעל הבית? אלא אמר רב נחמן לא קשיא כאן בהגבהה כאן בהבטה, אמר רבה הבטה בהפקר תנאי היא דתנן *שומרי ספיחי שביעית נוטלין שכרן מתרומת הלשכה ר׳ יוסי אומר הרוצה מתנדב הוא ושומר חנם אמרו לו אתה אומר כן אין באין משל צבור. מאי לאו בהא קמיפלגי דת"ק סבר הבטה בהפקר קני ואי יהיבי ליה אגרא אין ואי לא לא, ורבי יוסי סבר הבטה בהפקר לא קני וכי אזלי צבור ומייתי, השתא הוא דקא זכי ביה, ומה אתה אומר הכי קאמרי ליה מדבריך לדברינו אין עומר ושתי להם באין משל צבור, אמר רבא לא, דכ"ע הבטה בהפקר קני והכא בחיישינן *שמא לא ימסרם יפה יפה קמיפלגי דרבנן סברי יהבינן ליה אגרא ואי לא חיישינן שמא לא ימסרם יפה יפה ורבי יוסי סבר לא חיישינן שמא לא ימסרם יפה יפה, ומה אתה אומר הכי קאמרי ליה מדבריך לדברינו דחיישינן שמא לא ימסרם יפה יפה אין עומר ושתי לחם באין משל צבור איכא דאמרי רבא אמר דכ"ע הבטה בהפקר לא קני והכא בחיישינן לבעלי זרועות קמיפלגי דת"ק סבר דתקינו רבנן למיתב ליה ארבע זוזי כי היכי דלישמעי בעלי זרועות וליפרשו מינייהו ור׳ יוסי סבר לא תקינו, ומה

הגיעוד. הם שלך ופנה אותן לעצמך: **אין שומעין לו.** אם אין זה רוצה אין קונה לו דבר הפקר או מתנה: **בתבן ובקש.** ללקט לו משלו או מן ההפקר: **טול מה שעשית.** כל מה שלקטת יהא שלך: **אין שומעין לו.** אע"ג דבכל דוכתי אית ליה שוה כסף ככסף הכא גבי פועל בל תלין שכרו כתיב (ויקרא יט) מאי דאתני בהדיה משמע: **גמ׳ דלית ליה אגרא גביה.** וזה אינו חפץ במתנתו והוא מזיקו שמנעו מזריעתו: **אבל סיפא דאית ליה אגרא גביה.** וזה בא לכופו על שכרו והוא אומר לו טול זה בפרעון אימא כו׳: **ממרי רשותיך.** מבעל חובך: **פארי אפרע.** אפי׳ עתן לך סובין קבלם: **משום דאית ליה אגרא גביה.** משקיבל עליה קנייה באגריה: **צריכא.** דאין שומעין לו דקנייה ליה אגרו: **והתניא שומעין לו.** לאומר לפועל טול מה שעשית בשכרך: **בשל חבירו.** שהיתה מלאכת חבירו שומעין לו: **בשל הפקר.** אין שומעין לו דא"ל קני ביה את, דלדידיה לא קני ליה, ר"נ לטעמיה דאמר לעיל (דף י.) המגביה מציאה לחבירו לא קנה חבירו, ומלא שאין פעולתו עליו ואין כאן בל תלין ולא דמי לשל חבירו דהתם ליכא למימר זכי ביה את וכי לא א"ל שכרך על בעל הבית על כרחו שכרו עליו, אבל הכא לא: **איתיביה רבא לרב נחמן.** למימר דפועל לאו בכלל המגביה מציאה לחבירו הוא אלא כיד בעה"ב הוא וקנייה בעה"ב בהגבהה דפועל אפילו אמר לו עשה עמי מלאכה סתם וכל שכן הכא דשכרו ללקט מציאות ממש: **כאן בהגבהה כאן בהבטה.** ואידי ואידי בשל הפקר ומתני׳ כששכרו ללקט תבן וקש בהגבהה דפועל וע"כ שכרו עליו וברייתא כששכרו למלאכת הבטה כגון לשמור או להשליך מעלייה לארץ דליכא הגבהה דא"ל אכתי לא זכאי ביה אנא זיל את זכי בה: **תנאי היא.** אי קניא אי לא: **שומרי ספיחים.** של שעורין לצורך מנחת העומר או של חטין לצורך שתי הלחם: **אתה אומר אינן באין משל צבור.** אם נשמע לך לא יביאו עומר ושתי הלחם משל צבור אלא משל יחיד זה שקנה מן ההפקר בשמירתו דסבירא להו הבטה קניא בהפקר הואיל ודבר טורח הוא ודעתו לכך על ידו נשמר: **ומה אתה אומר אין באין וכו׳.** הא איהו סבר דלא קניא: **מדבריך.** שאתה אומר לשמרו בחנם: **לדברינו.** שאנו אומרים הבטה בהפקר קני אין וכו׳: אמר רבא גרסינן הכא ולעיל אמר רבה: **דכ"ע הבטה בהפקר קני.** וטעמא דר׳ יוסי דקסבר מסרה זה לצבור וכמאלו באין משל צבור: **ורבנן.** חיישי שמא לא יהא בלבו למסור יפה בלב שלם דטוב לו שיקרבו משלו: **מדבריך.** שאתה אומר ימסרם חנם: **לדברינו.** שאנו חוששין שמא לא ימסרם יפה יפה אין עומר ושתי הלחם וכו׳: **בחוששין לבעלי זרועות.** שאם לא נוציא עליהן קול שהן של הקדש יש בעלי זרועות שלוקחין אותם בחזקה ולעצמן: ומה

זמן ב"ד ל׳ יום. ומכאן אנו למדים זמן ב"ד לפרוע חובו ולכמה דברים דהוי ל׳ יום ורשב"ג נמי אמר לעיל (דף קיג.) אף לעצמו אין מחזיר אלא שלשים יום ומיהו לכל נזיקין לא אמר שיהא זמן ב"ד ל׳ יום כמו הכא דהא לעיל (דף פב:) גבי נשברה כדו ולא סילקו נפלה גמלו ולא העמידה ר"מ מחייב בהזיקן אין זמן ב"ד שלשים יום שם כדמשמע בהמניח את הכד (ב"ק דף כט.) והיינו טעמא שבשעה קלה יכול להסירם משם: ***אמר** ליה הגיעוד אין שומעין לו. אע"ג דמפקיר נזקיו לאחר נפילת אונס אמרי׳ בפרק המניח (שם דף כט.) דפטור הכא דאישתמוטי קא מישתמיט ואינו מפקירו כדאמר בגמרא: **ליקני** ליה אוירו כו׳. אבל אי לאו דר"י ברבי חנינא אתי שפיר דאין קונה לו אלא היכא דעומד בצד שדהו לכך כי לא פניהו לא דכשאמר ליה הגיעוד לא היה אכתי עומד שם: **כאן** בשל חבירו. תימה למאי דס"ד השתא אמאי צריך לומר לו טול מה שעשית בשכרך יאמר לא אתן לך כלום שלא עשית לי כלום: **לעשות** בשלו והראהו בשל חבירו. [ב] משמע דוקא לעשות בשלו אז נותן לו שכרו משלם אבל סתמא לא ותימה א"כ אמאי איצטריך לשנויי כאן בשלו כאן בשל הפקר לישני כאן ששכרו לעשות שלו כאן ששכרו סתמא בשל חבירו ואור"י דמשום הכי לא משני הכי דהא פשיטא דאם שכרו לעשות בשל חבירו דשומעים לו אבל הא דמשני לעיל הא בשל חבירו חידוש הוא דשומעין לו דהא לא קאי הכי וכן כאן בשל הפקר חידוש הוא וכן מה שמתרץ לסוף דבהבטה שומעין לו חידוש הוא דקא משמע לן דהבטה בהפקר לא קני: **שומרי** ספיחים. פירשתי בסוף פ׳ הזהב (ב) (לעיל דף נח.):

מחוורתא

עין משפט נר מצוה

כב א מיי׳ פ"ג מהל׳ שכנים הל׳ ח סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי׳ קסו:

כג ב ג מיי׳ פ"ט מהל׳ שכירות הל׳ י סמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי׳ שלו סעיף ג:

כד ד מיי׳ פ"ד מהל׳ שכנים הלכה ח סמג עשין כב טוש"ע ח"מ סי׳ קסה:

שייך לעיל

כה ה מיי׳ פי"ג מהל׳ נזקי ממון הלכה יט סמג עשין סח טוש"ע ח"מ סי׳ תטו:

כו ו טוש"ע ח"מ סימן שלו סעיף ב וסעי׳ ג:

כז ז מיי׳ פ"ד מהל׳ שקלים הלכה ה:

כח ח מיי׳ שם הל׳ ו:

כט ט מיי׳ פ"ב מהל׳ נדרים הל׳ יט טוש"ע ח"מ סי׳ רעג סעיף יא:

ל י מיי׳ פ"ד מהל׳ שקלים הלכה ו:

הגהות הב"ח

(א) גמ׳ א"ל רבה לר׳ נחמן בשלו:

(ב) תוס׳ ד"ה שומרי וכו׳ פ׳ הזהב. נ"ב דף נח ד"ה לשמור:

הגהות הגר"א

[א] גמ׳ טעמא דפניהו כו׳. נ"ב אבל בסיפא בפועל אפי׳ בלא"ה. רשב"א וטוש"ע אבל ר"ע וכ"י חולקין וטעמו של רשב"א כיון דחייב לו מקני ליה ועי׳ סי׳ שלו ס"ב וסי׳ ע"ב סכ"ו (וע"ש בדברי רבינו ס"ק קכ"ט וצ"ע): [ב] תוס׳ ד"ה לעשות. משמע דוקא כו׳. נ"ב ודוקא דלא א"ל שכרכם עלי וע"ל ע"ו א׳ (ועמ"ש רבינו בח"מ סי׳ שלו ס"ק ב׳):

מסורת הש"ס

[פי׳ תוס׳ ב"ק ס. ד"ה רב הונא]

[לעיל קטו: ושם איתא נפחתה בכמה רב אמר וכו׳ וכן יתכן להיות כאן נפחתה בכמה]

ב"ק מט: לעיל יא. ודף קב. חולין קמא:

ב"ק מז: ב"ב נג:

לעיל עו. קיח.

לעיל י. יב:

שקלים ו. מנחות סד.

[ר"ה ז. יומא נב: ועי׳ בתוס׳ שם]

ב"ש דהאו [illegible] אמרנו דחצרו קונה רק היכא דקא מכוין לאקנויי ואי לאו הכי שומעין לו - מהרי"ף חיות

* ר"נ לטעמיה דמגביה מציאה לחבירו לא קנה חבירו ומאי לא הוי דהגביה לעצמו הגביה ואין כאן משום שכר פועל

* עי׳ לעיל ב. תוס׳ ד"ה דברייתא בעלמא לא קני

מבנה

בריכותא

דוגמאות הכפולות שמופיעות במשניות

1) חורים
א - בדירה
ב - וגינה

2) לקיחת החפצים בשכר פעולה
א - באבנים שנפלו
ב - ופועל בתבן וקש

נושא/מבנה

תשובות (על זה)
לפי הברייתא זה המע׳ באומר לו: "טול מה שעשית בשכרך"
לפי המשנה - אין שומעין לו
ולפי הברייתא - שומעין לו

(מזקא) קושיות על הנ"ל

תשובה חדשה

נושא/מבנה

דעות בהבטה בהפקר (קונה)
אי הוי מח׳ תנאים
הגמ׳ תדון במח׳ תנאים
בדנין תשלום שכר עבור שומרי ספיחים בשביעית
כדי שיהא שעורים לעומר וחטים לב׳ הלחם שהם קרבנות ציבור ולכן צריכין לבא משל הציבור

מה "אתה אומר"
לפרש דברי הת"ק שנאמרו לר׳ יוסי במח׳ של שומרי ספיחים

מבנה

איכא דאמרי
בדעת רבא
שהיא הפוכה מלישנא (א)

ומה אתה אומר הכי קאמרי ליה מדבריך לדברינו אין באין משל צבור וכן כי אתא רבין אמר רבי יוחנן חוששין לבעלי זרועות איכא בינייהו: **מתני'** המוציא זבל לרשות הרבים - המוציא מוציא והמזבל מזבל. אין שורין טיט ברשות הרבים ואין לובנים לבנים אבל גובלין טיט ברשות הרבים אבל לא לבנים. הבונה ברשות הרבים - המביא אבנים מביא והבונה בונה ואם הזיק משלם מה שהזיק, רבן שמעון בן גמליאל אומר אף מתקן הוא את מלאכתו לפני שלשים יום: **גמ'** לימא מתני' דלא כרבי יהודה דתניא *רבי יהודה אומר בשעת הוצאת זבלים אדם מוציא זבלו לרה"ר וצוברו כל שלשים יום כדי שיהא נישוף ברגלי אדם וברגלי בהמה שעל מנת כן הנחיל יהושע לישראל את הארץ אפילו תימא רבי יהודה מודה ר' יהודה שאם הזיק חייב לשלם והתנן (א) *(מודה) רבי יהודה בנר חנוכה שהוא פטור מפני שהוא עושה ברשות מאי לאו רשות דבית דין, לא, רשות דמצוה. והתניא כל אלו שאמרו מותרין לקלקל ברה"ר אם הזיק חייב לשלם ורבי יהודה פוטר אלא מחוורתא מתני' דלא כרבי יהודה. אמר אביי רבי יהודה ורבן שמעון בן גמליאל ור' שמעון כולהו סבירא להו כל מקום שנתנו לו חכמים רשות והזיק פטור רבי יהודה הא דאמרן רשב"ג דתנן רשב"ג אומר אף מתקן הוא את מלאכתו לפני שלשים יום רבי שמעון דתנן *היה מעמידו בעלייה צריך שיהא תחתיו מעזיבה שלשה טפחים ובכירה טפח ואם הזיק משלם מה שהזיק רבי שמעון אומר לא אמרו כל השיעורים הללו אלא שאם הזיק פטור מלשלם ת"ר החוצב שמסר לסתת הסתת חייב, הסתת שמסר לחמר החמר חייב, החמר שמסר לכתף הכתף חייב, הכתף שמסר לבנאי הבנאי חייב, הבנאי שמסר לאדריכל אדריכל חייב, ואם הניח אבן על הדימוס והזיקה כולן חייבין לשלם והתניא אחרון חייב וכולן פטורים לא קשיא כאן בשכירות כאן בקבלנות: **מתני'** *שתי גנות זו על גב זו והירק בינתים: ר"מ אומר של עליון ר' יהודה אומר של תחתון, אמר ר"מ אם ירצה העליון ליקח את עפרו אין כאן ירק, אמר ר' יהודה אם ירצה התחתון למלאות את גנתו אין כאן ירק, אמר ר"מ מאחר ששניהן יכולין למחות זה על זה רואין מהיכן ירק זה חי, אמר ר"ש כל שהעליון יכול לפשוט את ידו וליטול הרי הוא שלו [א] והשאר של תחתון: **גמ'** אמר רבא בעיקרו כולי עלמא לא פליגי דעליון הוי כי פליגי בנופו: ר"מ סבר *שדי נופו בתר עיקרו ור' יהודה סבר לא אמרינן שדי נופו בתר עיקרו *(ואזדא לטעמייהו) ① ◇ דתניא (ב) היוצא מן הגזע ומן השרשין הרי אלו של בעל הקרקע דברי ר' מאיר ר' יהודה אומר *מן הגזע של בעל האילן, ומן השרשין של בעל הקרקע

ותנן

ומה אתה אומר. היכן באין משל צבור הא אמרן דלא קני: **הכי קאמרי ליה מדבריך.** דקאמרת ישמרם חנם: **לדברינו.** דסבירא לן דתקינו רבנן ארבעה זוזי מן התרומה לשומרי ספיחים וזה מוחל עליהן ומלאו לו בתרומה ארבעה זוזים שאין לצבור חלק בהם ואם קונין מהן תמידין ומוספין ושאר קרבנות צבור אין תמידין באין משל צבור: **מתני'** **המוציא מוציא והמזבל מזבל.** כלומר אינו רשאי להשהותו שם אלא זה מוציאו מן הרפת לרה"ר והנושאו יהא מזומן לישאנו לשדה ולגנה לזבל: **אין שורין טיט.** מקומות יש ששורין אותו ימים רבים צבור במקום אחד: **ואין לובנים לבנים.** לפי שמשהה אותן לייבשן ששוטח הטיט בקרקע חלקה כעובי הלבנים וחורץ בו חריצות שתי וערב כמדת הלבנים ומניחן שם עד שיבשו: **וגובלין טיט.** לתת מיד בבנין: **והבונה בונה.** מקבל מיד המביא ובונה: **מתקן.** מזמן ברשות הרבים ואינו חייב בנזקין: **גמ'** **וצוברו כל שלשים יום.** משלשים לשלשים חוזר וצוברו כדי שיהא נישף יפה: **מודה רבי יהודה וכו'.** ומתני' נמי עלה טובא קאמר שלא יתחייב בנזקו: **בנר חנוכה פטור.** גבי הניח חנוני נרו מבחוץ ועבר גמל טעון פשתן ודלקה בנר והדליק את הבירה בב"ק (דף סב:): **מאי לאו ברשות ב"ד.** אלמא כל מידי דיהבו ליה רבנן רשותא אם הזיק פטור: **כל אלו שאמרו וכו'.** כל אותן נזקין שנתנו חכמים עליהם רשות ואמרו מותרין לקלקל ברה"ר ולהשליכן לשם כגון הוצאת זבלים לר' יהודה וכגון פותקין ביבותיהם וגורפין מערותיהן בימות הגשמים דברשות קא עבדי בב"ק (דף ו.): **אף מתקן הוא.** וקאי אתנא קמא דאמר אם הזיק משלם וקאמר ליה איהו אף בשלשים יום קודם לכן מתקן ופטור: **היה מעמידו בעלייה.** משנה היא בב"ב בלא יחפור לא יעמיד אדם תנור בתוך הבית אא"כ יש על גביו חלל גובה ד' אמות מפני התנור לעלייה: **היה מעמידו בעלייה.** עד שיהא תחתיו עובי מעזיבה שלשה טפחים: **ובכירה.** שאין היסק שבה גדול: **טפח.** מעזיבה יהא תחתיה: **ואם הזיק.** שדלק הבית והדליק את סביביו: **חצב.** החוצב אבן מן ההר לעקרה מחיבורה: **סתת.** הוא המרבעה ומחליקה: **חמר.** טוענה מן ההר שסיתתה הסתת שם ומוסרה לכתף המושיטה לבנאי העומד על מעמד החומה העשוי להילוך האומנין: **אדריכל.** *הוא אבי האומנין שהוא מדקדק בהנחת האבן לנדבה על מושבה בשוה שלא תמיס ולא תטה ולא תהא בולטת חוץ לדימוס: **חייב.** זה שהיא בידו חייב בנזקה אם תפול מידו ותזיק את אחרים או תשבר היא, הוא חייב לשלם ואע"ג דמוקמינן להא לקמן בקבלנות וכולן שותפין במלאכה אין חייב אלא מי שהיתה מסורה לו דכיון דכחו הוא, הנזק מוטל עליו כל היכא דמיתרמי דתנן אדם מועד לעולם שוגג ומזיד אונס ורצון דנפקא לן בב"ק (דף כו:) פצע תחת פצע לחייב על השוגג כמזיד ואונס כרצון: **כולן.** אלו שהיו שותפין במלאכה אחת ומשהניחו אבן על הדימוס היא שורת הבנין נפלה והזיקה הואיל ולאו כחו דאדריכל הוא שלאחר שהניחה נפלה וליכא לחיוביה משום גירי דיליה כולן חייבין יחד שכולן שותפין בדבר ועליהן המלאכה לעשות וקיבלו אחריות הנזק יחד: **והניח האחרון חייב.** אדריכל שהניחה: **בשכירות.** האחרון חייב: **בקבלנות.** כולן חייבין היכא דלא נפלה מיד אחד מהן דעל כולן לשמור שתהא מיושבת יפה: **מתני'** **שתי גנות זו על גב זו.** סמוכות זו לזו האחת קרקעיתה גבוה ושאלה קרקעיתה נמוך: **והירק בינתים.** בזקיפת הגובה שזו גבוהה מזו יש שומים או בצלים: **של עליון.** שהרי עפרו הוא ומשלו הוא יונק: **של תחתון.** שעל אוירו הוא מונח: **למלאות גנתו עפר.** משוה קרקעו לעליונה: **אמר ר"מ מאחר ששניהן הן יכולין למחות זה על זה.** שלא יהא ירק זה כאן עליון ליטול עפרו והתחתון למלאות גנתו: **רואין מהיכן ירק זה חי.** ממקום שהוא יונק וגדל לו יתנו: **כל שעליון יכול לפשוט ידו וליטול הרי אלו שלו.** כדקאמר ר"מ הואיל ומעפרו היא חייה: **והשאר של תחתון.** ועליון הוא גופיה אפקורי מפקר להו לגביה שבגנאי הוא לו ליטול רשות ליכנס לתוך של חבירו וללקוט: **גמ'** **בעיקרו.** שרשי הירק: **בנופו.** לפי שהן תלויין באוירו של תחתון פליגי בהו:

אילן

מחוורתא מתני' דלא כר' יהודה. וא"ת ואמאי לא משני מתני' שלא בשעת הוצאת זבלים ודברי הכל כדמשני בהמניח (ב"ק דף ל. ושם) אמתני' דהתם וי"ל דהכא פשיטא ליה דאיירי שלא בשעת הוצאת זבלים ולהכי לא הוה קשיא ליה הא דמתני' מצרכת לזבל לאלתר ור' יהודה מתיר להניח ל' יום אלא להכי לא מצי אתא כר' יהודה משום דמחייב לשלם מה שהזיק אפילו הזיק בההיא שעה קטנה שיש לו רשות להניח ולרבי יהודה אותה שעה כיון שיש לו רשות פטור ועי"ל דמתניתין משמע דאיירי בשעת הוצאת זבלים מדקתני המזבל מזבל משמע בשעה שרגילין לזבל והא דלא הוה קשה ליה דרבי יהודה שרי שלשים יום ומתני' לאלתר משום דאיכא למימר דמתניתין עלה טובא קמ"ל שימהר שלא יצטרך לשלם מה שהזיק:

ותניא

לא א מיי' פי"ג מהל' נזקי ממון הלכה טו סמג עשין סז סח טוש"ע ח"מ סי' תיד סעיף ב:

לב ב ג מיי' שם הלכה טז וסמג שם טוש"ע ח"מ סי' תיז סעיף ה:

לג ד מיי' שם הל' יז טוש"ע שם סעיף ו:

לד ה מיי' שם טוש"ע שם סעיף ז:

לה ו ז מיי' שם הלכה טו סמג שם טוש"ע ח"מ סי' תיד סעיף ב:

לו ח ט מיי' פ"ט מהל' שכנים הלכה יא סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' קנה סעיף א:

לז י כ ל מיי' פי"ג מהל' נזקי ממון הל' יח סמג עשין סז סח טוש"ע ח"מ סי' שפד סעיף ד:

לח מ מיי' פ"ד מהל' שכנים הלכה ט סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' קסז סעיף א:

לט נ מיי' פכ"ד מהל' מכירה הלכה ז ועי' במ"מ סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' רסז סעיף י:

הגהות הב"ח

(א) גמ' והתנן רבי יהודה אומר בנר חנוכה פטור כצ"ל ותיבת מודה ותיבת שהוא נמחק. וכ"ב סוף הכונס בב"ק: (ב) שם דתניא אילן היוצא מן הגזע:

◆

הגהות הגר"א

[א] במשנה הרי הוא שלו והשאר כו'. נ"ב משמע דבעיקר דינא ס"ל כר"י ור"מ למכירה וערלה ולכן כתב הרמב"ם בבעיא דלקמן דלכתחלה לא יטול כעליון כו' (ועמ"ש רבינו בח"מ סי' קס"ז ס"ק ג'):

[ב"ב פא.]

עי' רש"י עירובין כו. ד"ה אדרכלין

ב"ק ל. פא: [תוספתא פי"א]

[עי' ב"ק ל.]

ב"ק סב: ב"ב כ:

גיטין כב.

[שבת ה.]

רש"ל מ"ז והכי גורס ותני' נמי גבי מקח וממכר כי האי גוונא דתניא היוצא וכו' [ועי' תוס' גיטין כב. ד"ה ובדאתחזו וכו']

נושא
דברים שהוציא אדם ברשות לרשות הרבים והזיק

נושא/מבנה
△ (מיקב) לימא מתני' שמח"ב תשלום על הנזק דלא כר' יהודה
▽ אפילו תימא ר' יהודה

נושא
אביי מביא שיטות של תנאים דסוברים דכל מקום שנתנו לו חכמים רשות והזיק, פטור

נושא
סדרה של פועלי בנין העסוקים במלאכתם כל אחד בתפקידו ונפל אבן מאחד מהם והזיק

נושא
שתי גנות זו על גב זו (בצורת מדורגים) והירק יוצא בינתים. לפי רבא בגמ' התנאים חולקים למי שייך נופו - אי אומרינן שדי נופו בתר עיקרו

מבנה
◇ מקורות שגם בהם חולקים ר"מ ור' יהודה (עי' תוס' ק"ז. ד"ה דתניא - ר"מ מביא [illegible] בקרקע לפי מר' יהודה)

*ותנן נמי גבי ערלה כי האי גוונא אילן היוצא מן הגזע ומן השרשין חייב בערלה דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר [א]מן הגזע פטור מן השרשין חייב וצריכי דאי אשמועינן קמייתא בהא קאמר רבי יהודה משום דממונא אבל גבי ערלה דאיסורא אימא מודי ליה לר' מאיר ואי איתמר בהא בהא קאמר ר' מאיר אבל בההיא אימא מודי ליה לר' יהודה, צריכי: [אמר] ר"ש (אומר) כל שהעליון יכול לפשוט [וכו']: אמרי דבי רבי ינאי [ב]ובלבד שלא יאנס *)בעי רב ענן ואיתימא רבי ירמיה מגיע לנופו ואין מגיע לעיקרו [א] מגיע לעיקרו ואין מגיע לנופו מאי [ג]תיקו: אמר אפרים ספרא תלמידו של ריש לקיש משום ריש לקיש הלכה כר"ש, אמרוה קמיה דשבור מלכא אמר להו *אפריון נמטייה לרבי שמעון:

*) עי' בהרא"ש ובספר ה"ח ובספר כה"י

אילן היוצא מן הגזע וכו'. בלוקח אילן אחד בתוך של חבירו דקי"ל בבבא בתרא (דף פא.) דדברי הכל לא קנה קרקע ואילן קטן היוצא (מן הגזע או) מן השרשין לית דינא ולית דיינא דקרקע גמורה היא, ומן הגזע כמי' ר"מ סבר שדי טופו בתר עיקרו והתם מפרש מאי גזע ומאי שרשין - גזע = כל שרואה פני חמה שרשין = שאין רואין פני חמה ואע"ג דשבא נוף העליון לבעל האילן כדקתני התם "הגדילו לא ישפה" התם הוא דאדעתא דהכי נחת שכל זמן שיהא ראוי לעשות פרי יהא בקרקע ויעשה ענף ופירי, אבל אילן אחר העולה מן הגזע אילנא אחרינא הוא: **חייב בערלה.** גרסי' ר"מ דאילן הוא לעצמו דגזע הסמוך לקרקע [ב] בתוך שלשה כקרקע הוא ואע"ג דלא מארעא ממש יניק שדי טופו בתר עיקרו: **מגיע לעיקרו ואינו מגיע לנופו.** כגון שנוטה נופו למטה: **קמיה דשבור מלכא.** לי נראה שבור (א) מלכא ממש ומלך פרס היה ובקי בדינים ואמרוה להא דר"ש דמתני' קמיה וקלסה ואמר אפריון נמטייה לר"ש יקבל חן מאתנו על דבר זה ואית דאמרי "שבור מלכא" = שמואל דבכמה דוכתי קרי ליה הכי, ואין מיושב בה דמאי "אמרוה" אי להא דר"ש דמתני' אטו שמואל לא הוה ידע לה למתני' ואי להא דאפרים ספרא אטו אי לא אמר ריש לקיש הלכה כר"ש שמואל מי לא קים בדיני למיקלסיה לר"ש עד דשמע משמיה דריש לקיש דהלכתא כוותיה: **אפריון.** °חן שלנו:

*ותניא נמי גבי מקח וממכר כה"ג. תניא גרסינן דאינה משנה בשום מקום ולא הוי כה"ג ממש דאפילו אמר ר"י היוצא מן הגזע של בעל הקרקע לא יקשה כלום שהרי עומד באוירו של בעל הקרקע וגם יונק מן הקרקע ועוד שלא היה בדעת המוכר למכור אלא זה האילן שהיה כעין שמכר אבל לא אילן חדש שעתיד לצאת מן הגזע דלא חשיב כאילן עצמו הענפים המתחדשים אלא נחשב כאילן אחר וכן ר' מאיר אם היה אומר כאן של בעל האילן לא היה קשה על משנתו שכמו שהענפים המתחדשים בכל שנה הם של בעל האילן ה"נ היוצא מן הגזע יהיו שלו והא דקאמר "כה"ג" היינו שמיפה ר"מ כאן כחו של בעל הקרקע טפי מרבי יהודה כמו במתני' ולהכי לא עביד צריכותא בסמוך אלא אערלה ואמקח וממכר ולא אמתניתין: **שבור** מלכא. נראה לפרש כפי' הקונטרס דשבור מלכא היה בקי בהלכות כדאמרינן בסוף מסכת ע"ז (דף עו:) שנעץ הסכין עשר פעמים בקרקע קשה כשחתך האתרוג בסכין לרב יהודה:

הדרן עלך הבית והעלייה
וסליקא לה מסכת בבא מציעא

עין משפט נר מצוה

שייך לעיל קיח: וכגי' רש"ל

מ א מיי' פ"י מהלכות מעשר שני ונטע רבעי הלכה יט סמג עשין קלו טור י"ד סי' רצד [חפשתי בטור ובסמג שם ולא מצאתי]:

מא ב ג מיי' פ"ד מהל' שכנים הל' ט סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' קסז סעיף א:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה קמיה דשבור וכו' מלכא ממש. נ"ב ובב"ב סוף דף י מבואר דהוה עכו"ם ע"ש ובב"ב דף קטו ע"ב איתא דשמואל נקרא כך וכן בפסחים דף נד:

הגהות הגר"א

[א] גמ' (מגיע לעיקרו ואין מגיע לנופו) תא"מ וכ"כ הרמב"ם והרא"ש נ"ג לה וכו' דכה"ג ודאי נקרא מגיע: [ב] רש"י ד"ה חייב. הסמוך לקרקע בתוך כו'. נ"ב ומכאן כתב הראב"ד דג' טפחים סמוך לתחתון הרי הוא של תחתון אף לר"מ ור"ש:

תת נושא
ג' כותא -
זמר בריכין
וזמר מח' ר"מ
ור' יהודה בעניין
אילן (חדש)
היוצא מן הגזע,
סתמ"א
1- במקח וממכר
2- בערלה

מסורת הש"ס

[נ"ל ותניא והיא תוספתא דערלה ע"ש]

גליון הש"ס

רש"י בד"ה אפריון חן שלנו. וכ"כ רש"י בחומש פ' ויחי בפסוק בן פורת יוסף. אבל הרמב"ן שם כ' דהגו"ן פרסית והוא לשון שבח ורווחא כמו פורנא ליתמי (כתובות ד' נד) ועי' ברא"ש שם: גי' הערוך הבו ליה אפרייא לריש לקיש פי' חוזק בלשון פרסי יישר כחו יישר חילו ס"א אפרייא לריש לקיש ברכה ומלשון בן פורת כלומר יפרו וירבו חכמים ונבונים כמותו:

*יש לברר האם ר' ענן סבירא ליה כרבא דאמר בעיקרו כו"ע לא פליגי בעליון - דאם כן הוי העיקרים ש"ך לעליון והנוף במקרה הנ"ל ג"כ ש"ך לעליון לא נראה די מקום לטעון שזה כ"י - אבל - אם בעלות העיקרין שנוי במח' יש מקום לברר מה יהא הדין במגיע לנופו בלבד

הדרן עלך הבית והעלייה וסליקא לה מסכת בבא מציעא

אחר השלמת המסכת יאמר זה ויועיל לשכחה בעזרת השם יתברך:

*)**הדרן** עלך מסכת בבא מציעא והדרך עלן דעתן עלך מסכת בבא מציעא ודעתך עלן לא נתנשי מינך מסכת בבא מציעא ולא תתנשי מינן לא בעלמא הדין ולא בעלמא דאתי: יאמר כן שלש פעמים

ואחר כך יאמר זה

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שתהא תורתך אומנותנו בעולם הזה ותהא עמנו לעולם הבא **)חנינא בר פפא רמי בר פפא נחמן בר פפא אחאי בר פפא אבא מרי בר פפא רפרם בר פפא רכיש בר פפא סורחב בר פפא אדא בר פפא דרו בר פפא:

הערב נא יי אלהינו את דברי תורתך בפינו ובפיפיות עמך בית ישראל ונהיה כולנו אנחנו וצאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל כולנו יודעי שמך ולומדי תורתך: מאויבי תחכמני מצותיך כי לעולם היא לי: יהי לבי תמים בחקיך למען לא אבוש: לעולם לא אשכח פקודיך כי בם חייתני: ברוך אתה יי למדני חקיך: אמן אמן אמן סלה ועד:

מודים אנחנו לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש ולא שמת חלקנו מיושבי קרנות שאנו משכימים והם משכימים אנו משכימים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים אנו עמלים והם עמלים אנו עמלים ומקבלים שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר אנו רצים והם רצים אנו רצים לחיי העולם הבא והם רצים לבאר שחת שנאמר ואתה אלהים תורדם לבאר שחת אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם ואני אבטח בך:

יהי רצון לפניך יי אלהי כשם שעזרתני לסיים מסכת בבא מציעא כן תעזרני להתחיל מסכתות וספרים אחרים ולסיימם ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה וזכות כל התנאים ואמוראים ותלמידי חכמים יעמוד לי ולזרעי שלא תמוש התורה מפי ומפי זרעי וזרע זרעי עד עולם ותתקיים בי בהתהלכך תנחה אותך בשכבך תשמור עליך והקיצות היא תשיחך: כי בי ירבו ימיך ויוסיפו לך שנות חיים: אורך ימים בימינה בשמאולה עושר וכבוד: יי עוז לעמו יתן יי יברך את עמו בשלום:

יתגדל ויתקדש שמיה רבא בעלמא דהוא עתיד לאתחדתא ולאחיא מתיא ולאסקא לחיי עלמא ולמבני קרתא דירושלם ולשכלל היכליה בגוה ולמעקר פולחנא נוכראה מארעא ולאתבא פולחנא דשמיא לאתריה וימליך קודשא בריך הוא במלכותיה ויקריה בחייכון וביומיכון ובחיי דכל בית ישראל בעגלא ובזמן קריב ואמרו אמן: יהא שמיה רבא וכו' יתברך וכו' על ישראל וכו': יהא שלמא וכו' עושה שלום וכו':

---

*) [פי' הגאון ע"ז תמצא בספר החיים שחיבר אחי הגאון מהר"ל מפראג בס' זכיות ח"א פ"ג]. **) [בסיומא דסוף תשובת הרמ"א ז"ל וכן בסוף יש"ש בב"ק כתוב רמזים על הזכרת שמות הללו].